

Fraude in de WW met behulp van tussenpersonen

1. Inleiding

Op 3 september heeft Nieuwsuur in een uitzending verslag gedaan over fraude in de Werkloosheidwet (WW) door arbeidsmigranten en hun tussenpersonen. In de uitzending werd getoond hoe tussenpersonen – tegen betaling – namens anderen WW-uitkeringen aanvragen en vervolgens alle verplichtingen die de WW kent, namens die personen regelen. De uitkeringsgerechtigden vertrokken vervolgens zelf, zonder te voldoen aan de informatieplicht, voor een bepaalde periode naar het buitenland.

Minister Koolmees heeft naar aanleiding van de uitzending in de Tweede Kamer aangegeven deze fraude onacceptabel te vinden en deze fraude diepgaand te onderzoeken en hierover aan de Kamer te rapporteren. Hij heeft UWV daarbij gevraagd hem alle feiten en cijfers aan te leveren die relevant zijn voor dit onderzoek.

Ook UWV vindt fraude onacceptabel. Uitgangspunt binnen UWV is altijd geweest dat fraude niet mag lonen. Fraude ondermijnt de solidariteit in de sociale zekerheid en kost de samenleving geld. Fraude dient dus te allen tijde bestreden te worden. Fraudealertheid van UWV-medewerkers is een regulier onderdeel binnen onze uitvoering en vormt de belangrijkste bron van individuele handhaving door onze directie Handhaving.

In deze notitie doet UWV verslag van alle onderzoeken die het de afgelopen jaren heeft gedaan naar fraude met behulp van tussenpersonen. Deze vorm van fraude hangt samen met de groei van arbeidsmigranten in Nederland. Om die reden worden ook de onderzoeken naar fraude door arbeidsmigranten meegenomen in de notitie.

De notitie schetst enerzijds de belangrijkste zogenaamde themaonderzoeken die UWV heeft gedaan naar genoemde vormen van fraude. Daarnaast worden ook de verkennende onderzoeken alsmede de belangrijkste fraudeonderzoeken beschreven. Bij de onderzoeken is vermeld welke aanbevelingen er zijn gedaan. Vervolgens is in een aparte paragraaf aandacht besteed welke aanbevelingen zijn opgevolgd en in onze uitvoering zijn geïmplementeerd.

De notitie sluit af met een opsomming van maatregelen die UWV kan implementeren. Deze maatregelen zullen geëvalueerd worden op hun effectiviteit en waar nodig worden aangepast. Tevens moet bij de concrete uitwerking van alle maatregelen enige ruimte mogelijk zijn teneinde zeker te stellen dat de maatregelen optimaal effect bewerkstelligen. We zullen met de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid het gesprek blijven voeren over de effectiviteit van de maatregelen en op basis van de resultaten bezien welke maatregelen structureel in onze dienstverlening kunnen worden ingevoerd, waarbij tevens gekeken zal worden of aanpassing van wet- en regelgeving noodzakelijk is.

2. Fraude met behulp van tussenpersonen

2.1 Context bij de verkenningen en onderzoeken

UWV heeft vanaf 2009 verkenningen en onderzoeken gedaan naar de populatie arbeidsmigranten vanwege de toestroom van zogenaamde MOE-landers op de arbeidsmarkt in Nederland¹. MOE-landers zijn arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa die in Nederland werken. In 2014 kwamen de eerste signalen van mogelijke fraude met behulp van tussenpersonen duidelijker in beeld. Alvorens een beeld te geven van de aard en uitkomsten van deze onderzoeken, is het goed om kort stil te staan bij een aantal relevante aspecten die een belangrijke rol spelen bij deze vorm van fraude, namelijk het begrip 'tussenpersoon' en het adres. Dit is van belang om de bestrijding van deze vorm van fraude in de juiste context te kunnen plaatsen.

Iedere uitkeringsgerechtigde mag zich laten bijstaan door iemand anders; dat kan een familielid zijn, een vriend of buur of een kantoor of bureau, in alle gevallen al dan niet tegen een vergoeding. In al deze gevallen is sprake van 'tussenpersoon'. Hierbij is een onderscheid te maken naar een tussenpersoon die rechtshandelingen (bijvoorbeeld het opsturen van het inkomensformulier) verricht namens de betrokkene en de tussenpersoon die de betrokkene enkel bijstaat en geen dergelijke handelingen verricht (bijvoorbeeld een familielid die als tolk fungeert). Voor het doen van een rechtshandeling namens een ander is een machtiging vereist.

De meest voorkomende redenen voor klanten (die een WW-uitkering aanvragen) om een tussenpersoon in te schakelen zijn: (i), dat ze niet in staat zijn om hun eigen zaken te regelen, (ii) niet digivaardig zijn, (iii) de Nederlandse taal niet beheersen of (iv) onvoldoende kennis hebben van de Nederlandse wetgeving en zich deze ook niet snel eigen kunnen maken. Het verschijnsel 'tussenpersoon' is derhalve een legitieme vorm van begeleiding van uitkeringsgerechtigden bij het UWV.

Voor het recht op een WW-uitkering is verplicht (uitgezonderd bij export van een uitkering) dat iemand in Nederland verblijft. Niet verplicht is om bij de aanvraag een bepaald adres te gebruiken. UWV hanteert standaard het adres van de klant zoals dit in de Basisregistratie Personen (BRP)² is opgenomen. Daarnaast bestaat er voor de klant de mogelijkheid om een correspondentieadres te gebruiken voor de communicatie. Als klanten gebruik maken van een administratiekantoor als tussenpersoon kunnen ze het adres van dit kantoor doorgeven als correspondentieadres; ze kunnen ook een postbus als correspondentieadres doorgeven. Als derde kan een klant zijn verblijfadres opgeven (bij een afwijkend woonland dan Nederland); dit is het adres waar hij – al dan niet tijdelijk – verblijft. Bij een verblijf in bijvoorbeeld een gezondheidsinstelling of opvanghuis kan de klant (tijdelijk) dit adres als verblijfsadres aan UWV doorgeven; dat kan ook een camping zijn.

2.2 Tijdslijn onderzoeken en verkenningen

Hieronder volgt een chronologisch overzicht van onderzoeken en verkenningen die UWV sinds 2009 heeft gedaan met betrekking tot arbeidsmigranten uit de MOE-landen. Voor de onderzoeken werd gebruik gemaakt van gegevens uit de BRP. In deze notitie zijn zowel verkennende onderzoeken, themaonderzoeken als fraudeonderzoeken opgenomen.

Een *verkennend onderzoek* gaat na of een bepaald fenomeen of thema mogelijk tot risico's kan leiden voor UWV. Ook wordt er bekeken wat deze risico's inhouden. Een *themaonderzoek* is een systematisch onderzoek naar een bepaald fenomeen dat vaker voorkomt. Themaonderzoeken zijn zowel kennisvormend (inzicht krijgen in de mogelijke handavingsrisico's van een bepaald thema) als repressief (opleggen van boetes en terugvorderingen bij geconstateerde overtredingen). Een *fraudeonderzoek* is een onderzoek naar specifieke signalen van fraude.

¹ Het merendeel van deze onderzoeken was staande uitvoering en is daarom niet verder gedeeld. Het onderzoek naar tussenpersonen uit 2017 is begin 2018 gedeeld met SZW.

² De BRP bestaat uit de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) en Registratie Niet-ingezetenen (RNI).

1. Verkenning aantal Polen in de WW

Op basis van een eerste verkenning in 2009 kwam naar voren dat sprake was van een stijging van WW-gerechtigden uit Polen. Uit de verkenning bleek dat tussen 1996-2008 in totaal 485 Polen in de WW zijn ingestroomd. Er was een significante stijging van aantal Polen in de WW in 2008 ten opzichte van 2007 te zien: in 2007 waren nog maar 46 Polen in de WW ingestroomd en in 2008 lag dit aantal op 359. De scope van de verkenning was inzicht verschaffen in de omvang en instroom van Polen in de WW.

Aanbevelingen

Deze verkenning heeft niet geleid tot aanbevelingen.

2. Themacontrole MOE-landers

In 2011 is er een themacontrole gedaan op de groep MOE-landers. Door de zeer kleine aantallen WW-gerechtigden uit de overige landen heeft het onderzoek zich uiteindelijk beperkt tot Polen met een WW-uitkering. De scope van het themaonderzoek was het vaststellen of WW-uitkeringsgerechtigden met een Poolse nationaliteit werkelijk in Nederland woonachtig zijn of verblijven. Indien de verzekerde niet aanwezig was, was het doel van het onderzoek om ook aannemelijk te maken dat de WW-gerechtigde definitief vertrokken was naar het buitenland. In dit onderzoek zijn 128 WW-uitkeringsgerechtigden met een Poolse nationaliteit geselecteerd voor een steekproef. 50 van deze WW-gerechtigden zijn vervolgens niet meegenomen in het onderzoek. Dit komt omdat de WW-uitkering van deze klanten was beëindigd of binnen korte tijd zou worden beëindigd. Uit onderzoek naar de overige 78 klanten bleek dat 16 WW-gerechtigden niet in Nederland verbleven. Bij 42 van de 78 geselecteerde personen was sprake van overtreding van de mededelingsverplichting of re-integratieverplichting (niet kunnen voldoen aan bewaarplicht, niet doorgeven van vakantie etc.).

Aanbevelingen

In dit onderzoek zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

- Het in het Pools beschikbare informatiemateriaal aanpassen;
- Informatiebronnen toegankelijker en vindbaarder maken voor de doelgroep;
- Poolse flyer meegeven met verwijzing naar UWV.nl;
- Extra wijzen op verplichtingen bij de doelgroep;
- Advies uitkering schorsen bij niet nakomen verplichtingen.

3. Onderzoek Exploration Bulgaren en Roemenen

Dit betrof een fraudeonderzoek in 2013 in de Regio Rijnmond naar het aanvragen van WW-uitkeringen door Bulgaren, zonder dat zij over een tewerkstellingsvergunning beschikten. Aanleiding was een signaal dat er sprake zou zijn van samenspanning en valsheid in geschifte waardoor fictieve dienstverbanden zouden zijn gecreëerd. Op basis van die fictieve dienstverbanden zouden Bulgaren een WW-uitkering hebben aangevraagd. Onderzocht zijn WW-gerechtigden met de Bulgaarse nationaliteit. Aangezien Roemenen destijds net als Bulgaren een tewerkstellingsvergunning moesten hebben om hier te werken, zijn in dit onderzoek ook Roemenen met een WW-uitkering betrokken.

Uit het onderzoek bleek dat in de regio Rijnmond sprake was van fraude door Bulgaren. Er werden geen aanwijzingen gevonden voor georganiseerde WW-uitkeringsfraude van Bulgaren in de andere regio's.

Aanbevelingen

Dit onderzoek heeft niet geleid tot aanbevelingen. Er werden namelijk geen aanwijzingen gevonden voor georganiseerde WW-fraude door Bulgaren in andere regio's en geen aanwijzingen voor georganiseerde WW-fraude door Roemenen in Rotterdam.

4. Analyse en evaluatie proces MOE-landers

Dit onderzoek betrof een analyse en evaluatie van het werkproces voor klanten met een MOE-land nationaliteit. In augustus 2012 was een werkproces binnen UWV ingericht met een instructie voor medewerkers wanneer zij (bij de aanvraag van een WW-uitkering of tijdens de loop daarvan) twijfels hebben of de uitkeringsgerechtigde wel in Nederland verblijft. Kern van de aanpassing was dat er geen onderscheid meer wordt gemaakt tussen papieren en digitale aanvraag bij twijfel over de verblijfplaats waardoor één divisie binnen UWV verantwoordelijk wordt voor nader onderzoek bij twijfel bij beide vormen van WW-aanvraag. Hiervoor was het proces zo ingericht dat de papieren aanvraag bij de divisie Werkbedrijf werd behandeld en de digitale aanvraag bij de divisie Uitkeren.

Aanbevelingen

Naar aanleiding van de analyse en evaluatie zijn volgende aanbevelingen gedaan:

- Een plan van aanpak opstellen om de focus op de gezamenlijke aanpak voor MOE-landers in de regio te verbeteren;
- Maandelijks het proces monitoren;
- Verkennen in hoeverre klanten met een Poolse, Bulgaarse of Roemeense nationaliteit een beroep doen op de digitale aanvraag van een WW-uitkering.

5. Vooronderzoek thema adressen

In 2013 is een verkennend vooronderzoek gedaan om te achterhalen hoe vaak er meerdere uitkeringen op één adres voorkomen en of hier legitieme redenen voor zijn. Hierbij is gekeken naar alle lopende uitkeringen bij UWV per eind mei 2013. Dit was een breed onderzoek naar adressen waar meerdere uitkeringen op werden ontvangen. In het onderzoek is gekeken naar alle adressen waar op het moment van onderzoek meer dan vijf personen met een lopende uitkering stonden ingeschreven. In totaal zijn (per peildatum eind mei 2013) 2.900 adressen gevonden waar in totaal 38.092 uitkeringen waren geregistreerd, waarvan de meeste arbeidsongeschiktheidsuitkeringen. Uit het onderzoek bleek dat de meeste adressen inrichtingen, opvanghuizen etc. betroffen. Na filtering bleven 288 adressen over waarover twijfels bestonden. In totaal 30 adressen zijn vervolgens in het vooronderzoek bezocht; bij 5 van deze 30 adressen bleven vraagtekens bestaan. Het onderzoek stelde dat de status van de adressen onduidelijk bleef en de controle door de beherende organisatie gebrekkig leek. Het zou dus mogelijk zijn, aldus het onderzoek, dat klanten zich op deze adressen inschreven, zonder dat ze daar daadwerkelijk woonden of regelmatig verbleven. Bij een klein deel van de gecontroleerde adressen waren vraagtekens van andere aard, maar in geen enkel geval was er sprake van een adres dat gebruikt werd voor een bepaalde frauduleuze constructie. Hierdoor was er geen aanleiding voor extra controles.

Aanbevelingen

Uit het vooronderzoek kwam naar voren dat er geen aanleiding was voor extra controles. Dit gezien het zeer beperkte aantal adressen waarbij onduidelijkheid bleef bestaan in relatie tot de grote onderzoeksinspanning. De onderzoekers bevelen wel regulier terugkerende controles aan, om zicht te houden op het ontstaan van dubieuze adressen en spookinschrijvingen.

6. Arbeidsmigranten 1.0

In 2013 bleek dat WW-gerechtigden met een nationaliteit van een MOE-land vaker hun uitkering te laat aanvragen, een korte uitkering hebben en een toeslag op grond van de Toeslagenwet ontvangen. Daarop is in 2014 besloten om een themaonderzoek naar deze doelgroep te starten. Doel van dit onderzoek was (i) vaststellen in welke mate de doelgroep niet in Nederland verblijft tijdens de WW-uitkering, (ii) een signaal afgeven dat UWV een vermoeden van misbruik van SV-wetten serieus neemt en daardoor de controlebeleving verhogen, (iii) inzicht krijgen in de feitelijke woonomstandigheden van arbeidsmigranten en (iv) inzicht krijgen in de rol van werkgevers en intermediairs. Dit onderzoek was specifiek gericht op alle WW-gerechtigden met een nationaliteit van een MOE-land. De nationaliteit is vastgesteld op basis van de BRP.

In totaal werden 8.966 WW-gerechtigden geselecteerd met een MOE-land nationaliteit. Vervolgens werd nagegaan welke van deze 8.966 WW-gerechtigden arbeidsmigranten waren met lopende WW-

uitkeringen. Grensarbeiders en klanten met een adres in het buitenland werden bijvoorbeeld uitgesloten van de doelgroep. Op basis van deze selectie werd een doelgroep vastgesteld van 3.685 arbeidsmigranten. Vanwege seizoenswerk – waardoor WW-gerechtigden weer snel aan het werk zijn – bleek dat 643 personen niet meer relevant waren voor het onderzoek. Er bleven 3.042 WW-gerechtigden over waarvan 2.516 WW-gerechtigden met een MOE-land nationaliteit zijn bezocht om vast te stellen of ze buiten Nederland verbleven zonder dit aan UWV te hebben gemeld. Uiteindelijk bleek dat 249 WW-gerechtigden niet in Nederland verbleven. Daarnaast gaven 294 WW-gerechtigden aan dat hun belangen werden behartigd door een adviesbureau/administratiekantoor. In totaal zijn uiteindelijk 3042 WW-gerechtigden onderzocht; daarbij werden 356 boetes opgelegd, 68 maatregelen geadviseerd en 21 waarschuwingen gegeven.

Aanbevelingen

In het onderzoek werd voorgesteld om een apart themaonderzoek te verrichten voor arbeidsmigranten die een buitenlands BRP-adres hebben, maar met een Nederlands verblijfadres in de UWV-registratiesystemen staan. In dit thema kon aandacht besteed worden aan:

1. Arbeidsmigranten die met vijf of meer andere WW-gerechtigde arbeidsmigranten op hetzelfde adres wonen.
2. Intermediairs, ofwel 'derden', die voor grote aantallen arbeidsmigranten een WW-uitkering aanvragen, hun adres beschikbaar stellen (zie eerste punt) en met name de contacten met UWV onderhouden.
3. In hoeverre UWV daardoor niet-vermeld verblijf in het buitenland moeilijk kan ontdekken.
4. Het door intermediairs plegen of faciliteren van mogelijke andere vormen van regelovertreding, zoals het ontbreken van aanvragen van toeslagen op grond van de toeslagenwet en het creëren van 'fictieve dienstverbanden'.

7. Inzicht in aantallen WW/WIA/ZW-aanvragen Polen, Bulgaren en Roemenen

Per 1 januari 2014 zijn de arbeidsbeperkingen binnen de EU voor Bulgaren en Roemenen komen te vervallen; dat betekende dat personen met de Bulgaarse of Roemeense nationaliteit vanaf die datum ook vrij in Nederland kunnen werken. Vooruitlopend daarop is geïnterviewd hoeveel aanvragen er binnen komen voor een WW-, WIA-, of ZW-uitkering door Polen, Bulgaren en Roemenen om mogelijke handhavingsrisico's in beeld te brengen.

Aanbevelingen

Het rapport was slechts voor de beeldvorming en bevatte geen verdere aanbevelingen.

8. P-Pilot

In 2014 is op uitvoeringskantoor Alkmaar een pilot uitgevoerd. Het doel van de pilot was tweeledig, namelijk (i) inzicht krijgen in aantallen waarbij de twijfel terecht is geweest dat de klant niet in Nederland blijft en (ii) uniforme beoordeling van deze aanvragen. In de pilot werd tijdelijk registratie gedaan van het totaal aantal Oost-Europese klanten, het aantal klanten dat onmiddellijk naar het Werkbedrijf doorverwezen werd en het aantal klanten dat na doorverwijzing daadwerkelijk in het buitenland verbleef. Er werd geconcludeerd dat UWV geen hoger risico liep met deze doelgroep in vergelijking andere klanten. Het aantal klanten dat daadwerkelijk niet in Nederland verbleef, is zeer laag.

Aanbevelingen

Deze pilot heeft niet geleid tot verdere aanbevelingen en het advies was om de pilot op te heffen.

9. Arbeidsmigranten in beeld

Sinds januari 2014 werd de Nederlandse arbeidsmarkt ook open voor Bulgaren en Roemenen, waardoor werd verwacht dat het aantal arbeidsmigranten in de toekomst verder zou toenemen. UWV heeft daarom in 2015 een verkennend onderzoek gedaan naar de risicofactoren die samenhangen met regelovertreding door arbeidsmigranten. In deze verkenning is ook inzichtelijk gemaakt welke initiatieven binnen UWV lopen. Voor dit verkennende onderzoek zijn 30 interviews gehouden met verschillende collega's binnen de betrokken divisies van de UWV.

Aanbevelingen

In deze verkenning zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

- Maatwerk dienstverlening voor arbeidsmigranten (i.v.m. taalbarrière), seizoen werkers herkennen;
- Werken met een erkenningskader tussenpersonen³, papierenaanvraag gelijktrekken aan digitale aanvraag, vakantieaanvragen met terugwerkende kracht niet honoreren, toekennen toeslag op grond van de toeslagenwet indien woonachtig in Nederland;
- Exportvergunning aanvragen aan de hand van betere controle op de voorwaarden, meetellen buitenlands arbeidsverleden na kritische toets;
- Te late WW-aanvraag serieus sanctioneren, schorsingsbeleid evalueren op effectiviteit, eenduidige definitie arbeidsmigrant.

10. Themaonderzoek Arbeidsmigranten 2.0

Naar aanleiding van het onderzoek Arbeidsmigranten 1.0 is in 2015 gestart met het themaonderzoek Arbeidsmigranten 2.0. Het doel was het vaststellen van de aard en omvang van het risico dat arbeidsmigranten ten tijde van de WW-uitkering niet in Nederland verblijven. De doelgroep van het themaonderzoek Arbeidsmigranten 2.0 verschilt van de doelgroep in het onderzoek Arbeidsmigranten 1.0. In het onderzoek Arbeidsmigranten 2.0 zijn arbeidsmigranten onderzocht met een adres buiten Nederland, terwijl deze in het onderzoek Arbeidsmigranten 1.0 niet zijn meegenomen. Daarnaast moest met dit onderzoek meer inzicht verkregen worden in tussenpersonen en het rechtmatig handelen van de tussenpersonen. Alle arbeidsmigranten die voldeden aan de definitie "*Personen, niet zijnde grensarbeiders, die hun hoofdverblijf in het buitenland hebben en een verblijfsadres in Nederland*" werden geselecteerd. In totaal zijn op basis van die definitie 2.851 personen geselecteerd, van wie er 1.673 personen zijn gecontroleerd; de overige (1.178 van het totaal van 2.851) vielen buiten de doelgroep omdat zij werk hervat of hun uitkering geëxporteerd hadden. In totaal zijn 649 overtredingen vastgesteld die hebben geleid tot een actie (maatregel, boete, waarschuwing, korting, herziening, intrekking, beëindiging); 442 uitkeringen zijn (tijdelijk) geschorst, 108 boetes opgelegd en 387 uitkeringen beëindigd⁴.

Aanbevelingen

In dit onderzoek zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

- Meer en uitgebreider onderzoek naar tussenpersonen;
- Regel 'verblijf Nederland' en handhaafbaarheid ervan kritisch bekijken;
- De aantallen arbeidsmigranten in de WW en het gebruik van export door deze doelgroep blijven monitoren.

11. Pilot arbeidsmigratie

In de uitvoering bestond het vermoeden dat MOE-landers tijdens de uitkering niet altijd feitelijk in Nederland verbleven. Hierbij speelde mee dat WW-uitkeringsgerechtigden in 2015 de eerste drie maanden helemaal niet gezien werden door het UWV. Door middel van een inventarisatie zijn de belangrijkste risico's en triggers in het uitvoeringsproces in beeld gebracht in 2015. Op basis hiervan is een checklist en speciaal informatieformulier ontworpen voor de medewerker die hij kan gebruiken wanneer hij vermoed dat de klant niet in Nederland verblijft.

Aanbevelingen

In dit onderzoek zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

- De checklist definitief opnemen in de werkinstructie en de nieuwe ontwikkelde werkwijze landelijk implementeren;
- Bij alle nieuwe WW-aanvragen de checklist invullen en tevens een adrescontrole uitvoeren om adresfraude tegen te gaan.

³ Hierbij kan gedacht worden aan certificering van tussenpersonen.

⁴ De aantallen tellen op tot meer dan 649, omdat een persoon meerdere acties kan zijn opgelegd.

12. Thema IOWA

In 2014 en 2015 heeft UWV een drietal meldingen over potentiële fraude ontvangen over ex-werknemers van een uitzendbureau en de rol van de (ex)werkgever. UWV heeft hiervan melding gedaan bij ISZW, die de zaak in oktober 2015 onderzoek heeft genomen. Dit heeft geleid tot een strafrechtelijk onderzoek naar twee tussenpersonen. Op basis van dit strafrechtelijk onderzoek is door UWV in 2017 het themaonderzoek IOWA gestart om inzicht te verkrijgen in de aard en omvang van het misbruik van uitkeringsgelden door de ex-werknemers. UWV had namelijk signalen van ISZW ontvangen dat deze ex-werknemers mogelijk niet in Nederland verbleven gedurende de WW- uitkering (niet zijnde vakantie of export). Er zijn 232 signalen onderzocht. Naar aanleiding van dit onderzoek zijn 218 terugvorderingen ingesteld en 218 boetes opgelegd. Het onderzoeksrapport met aanbevelingen is in het derde kwartaal van 2018 opgeleverd.

Aanbevelingen

Naar aanleiding van dit themaonderzoek zijn preventieve en repressieve aanbevelingen gedaan. Zo werd aanbevolen om expliciet naar het verblijfadres te vragen en geen informatie meer te verstrekken aan anderen zonder machtiging van de uitkeringsgerechtigde. In repressieve zin werd aanbevolen om vaker bankafschriften te controleren. Tenslotte werd de aanbeveling gedaan om een vervolgonderzoek te starten om grip te houden op de algehele problematiek rondom mogelijk malafide tussenpersonen, onjuiste verblijfsadressen, onterechte export en vermoedelijk verblijf in het buitenland.

13. Grensarbeiders

In 2016 en 2017 zijn twee themaonderzoeken gedaan naar grensarbeiders uit Duitsland en België, omdat in de onderzoeken naar arbeidsmigranten in 2014 en 2015 de grensarbeiders niet waren meegenomen. Het onderzoek betrof personen die volledig werkloos zijn geworden uit een dienstbetrekking uit een andere lidstaat dan Nederland, terwijl zij in Nederland verblijven en volledig werkloos zijn geworden. Uit de onderzoeken blijkt dat er niet op grote schaal misbruik of oneigenlijk gebruik wordt gemaakt van de grensarbeidersregeling. Daarnaast werd geconcludeerd dat de doelgroep dermate klein in omvang is, waardoor de impact van potentiële risico's klein zijn en het daarom niet nodig is om een vervolgonderzoek uit te voeren.

Aanbevelingen

In deze onderzoeken zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

- Voorstel voor een wijziging van het aanvullende vragenformulier;
- In het onderzoek is naar voren gekomen dat klanten de regelgeving ingewikkeld vinden en dat de informatievoorziening vanuit UWV als onvolledig wordt ervaren. Tijdens de evaluatie is geopperd om in te regelen dat klanten die telefonisch aan het Klant Contact Centre vragen stellen over de grensarbeidersregeling, doorverbonden of doorverwezen worden naar medewerkers met kennis omtrent deze regeling;
- Voorstel dat Bijzondere Zaken Hengelo (het uitvoeringskantoor van UWV die de grensarbeidersregeling uitvoert) in de toekomst het aantal malen dat een beroep wordt gedaan op Verordening 883/2004 gaat bijhouden en monitoren.

14. IP-logging

In 2017 heeft een themaonderzoek plaatsgevonden om te onderzoeken of het door middel van loggingdata mogelijk is om tussenpersonen op UWV-portalen te detecteren. Dit onderzoek was beperkt tot alleen WW-gerechtigden, omdat deze personen veel meer digitaal contact hebben dan bijvoorbeeld mensen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering. Er is niet geselecteerd op basis van nationaliteit; de scope van het onderzoek was dus breder dan alleen MOE-landers. Uit het onderzoek kwam naar voren dat 200 van de 697 geselecteerde WW-gerechtigden aangaf gebruik te maken van een tussenpersoon. Van deze WW-gerechtigden (200) die aangaven gebruik te maken van tussenpersoon gaf 76% aan dat de tussenpersoon de Werkmap (deels of helemaal) bijhield, 74% gaf aan dat de tussenpersoon het contact met UWV (deels of helemaal) onderhield en 56% gaf aan dat de tussenpersoon op enige wijze hielp met solliciteren. Of sprake is van malafide handelingen door de tussenpersoon werd door dit onderzoek niet blootgelegd. Wel is de vraag

gesteld of het wenselijk is dat deze groep WW-gerechtigden, in ieder geval de eerste drie maanden van de uitkering, zowel fysiek als digitaal (nagenoeg) buiten beeld blijft van UWV.

Aanbevelingen

In dit onderzoek zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

- Klantprofiel maken van personen die gebruik maken van tussenpersonen;
- Door middel van loggingdata het logginggedrag van tussenpersonen analyseren en het klikgedrag van tussenpersonen op de UWV-portalen in kaart brengen. Op deze manier kunnen online gedragspatronen van tussenpersonen inzichtelijk gemaakt worden (voor preventieve doeleinden);
- Netwerkanalyses uitvoeren op beschikbare IP-loggingdata waar gegevens zoals bankrekeningnummers, telefoonnummers en adressen aan elkaar gelinkt kunnen worden. Op deze manier kunnen door geavanceerde analysemethoden tussenpersonen herkend worden in het netwerk en kunnen ook de klanten waarvoor zij diensten verlenen in kaart worden gebracht.

15. Pilot export WW

De regeling export WW houdt in dat uitkeringsgerechtigden met behoud van de WW-uitkering maximaal drie maanden naar werk kunnen zoeken in een andere EU-lidstaat. In 2016 is geconstateerd dat WW-gerechtigden in Nederland vaker dan in andere lidstaten een beroep doen op de regeling export WW. Ook is geconstateerd dat sommige klanten al in het doeland verblijven wanneer zij de export WW aanvragen, terwijl zij ten minste vier weken beschikbaar moeten zijn voor arbeid in Nederland voordat de uitkering geëxporteerd mag worden. Daarom is er een pilot ingericht die sinds december 2016 op twee uitvoeringskantoren wordt uitgevoerd. In de pilot voeren klanten eerst een gesprek met een adviseur van het Werkbedrijf, voordat de aanvraag wordt toegekend. Dit gesprek wordt gevoerd met een onafhankelijke tolk. Doel van de pilot is het waarborgen van rechtmatig gebruik van de regeling export WW. De doelgroep bestaat uit alle personen die export WW aanvragen bij de twee uitvoeringskantoren waar de pilot wordt uitgevoerd. Er zal worden bezien of de werkwijze van de pilot landelijk wordt geïmplementeerd. Hoewel deze pilot buiten de scope valt van dit ambtsbericht, achten wij het wel relevant om deze te noemen. De werkwijze van de pilot wordt namelijk ook in het onderzoek tussenpersonen uit 2017 benoemd als een aanbeveling om de dienstverlening aan te passen en de rol van tussenpersonen te minimaliseren.

Aanbevelingen

Deze pilot heeft tot doel om rechtmatig gebruik van de regeling export WW te waarborgen en bevat geen aanbevelingen.

16. Tussenpersonen

In 2017 heeft een themaonderzoek naar tussenpersonen plaatsgevonden. Uit verschillende hierboven genoemde onderzoeken bleek immers dat er mogelijk nalevingsrisico's bestaan als het gaat om uitkeringsgerechtigden die met inschakeling van een derde een WW-uitkering aanvragen. In het themaonderzoek tussenpersonen is nader onderzocht welke frauderisico's zich voordoen wanneer een uitkeringsgerechtigde een WW-uitkering aanvraagt via een tussenpersoon. De doelgroep voor dit onderzoek zijn alle WW-gerechtigden die gebruik maken van een tussenpersoon bij het onderhouden van contacten met UWV.

In het onderzoek zijn 151 tussenpersonen uniek geïdentificeerd. Door de telefoonnummers, post- of emailadressen van deze 151 tussenpersonen te koppelen aan die van individuele uitkeringsgerechtigden met een WW-uitkering zijn 9.377 WW-gerechtigden naar voren gekomen. Dit is het totale aantal WW-gerechtigden over *alle jaren*⁵ dat een WW-gerechtigde en een tussenpersoon met elkaar in verband kunnen worden gebracht. Het gaat dus niet om één specifiek jaar. Na correctie voor beëindigingen van de uitkering of gebruik maken van de exportregeling is uit

⁵ Het gaat hier om ongeveer drie jaar.

de uiteindelijke doelgroep van 450 klanten een kleine random steekproef getrokken. Hierbij zijn 131 WW-gerechtigden geselecteerd. Bij 30% van de 131 geselecteerde WW-gerechtigden hebben de UWV-onderzoekers met redelijke zekerheid kunnen vast stellen dat zij niet in Nederland verbleven. Dit percentage is representatief voor de geselecteerde groep van 450 uitkeringsgerechtigden; dit kan niet geëxtrapoleerd worden naar de aanvankelijke groep van 9.377. Voorts zijn er 12 tussenpersonen geïnterviewd (van de hierboven genoemde 151 geïdentificeerde tussenpersonen). Driekwart van hen gaf aan het correspondentieadres in te vullen als het adres van de WW-gerechtigde; eveneens driekwart gaf aan de inkomstenformulieren in te vullen namens de WW-gerechtigde. De helft van de tussenpersonen vraagt de DigiD inloggegevens op van de WW-klant, een kwart van de tussenpersonen zegt een getekende machtiging te hebben van de WW-klant. Het aantal WW-gerechtigden varieert per tussenpersoon van 3 tot 150 en ligt gemiddeld rond 30 personen.

Aanbevelingen

In dit onderzoek zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

- *Diversificeren dienstverlening*
 1. In het onderzoek IOAW aangegeven dat UWV een evaluatie zal uitvoeren naar de toegevoegde waarde van de in de pilot Export WW getroffen maatregelen voor het verminderen van de risico's op uitkeringsmisbruik. Hierbij wordt meegewogen of de inzet van aanvullende interventies – bijvoorbeeld in de vorm van een huisbezoek voorafgaand aan de uitkeringstoekenning – wenselijk en mogelijk is.
 2. Uit het onderzoek kwam naar voren dat UWV zal bezien of de inzet van anderstalige voorlichtingsmiddelen individuele WW-gerechtigden kan helpen om zelf te kunnen voldoen aan hun verplichtingen, waardoor de noodzaak voor de klant om gebruik te maken van een tussenpersoon afneemt. Mogelijk dat UWV hierbij gebruik kan maken van de voorlichtingscampagne die de Belastingdienst heeft gehouden voor Poolse arbeidsmigranten en tussenpersonen.
 3. Uit het onderzoek kwam ook naar voren dat UWV zal bezien of met een aanpassing van het UWV formulier- en adressenbeleid, dan wel met een aanpassing van de administratieve organisatie, mogelijke nalevingsrisico's voorkomen of eerder opgespoord kunnen worden.
- *Risicobeheersing tussenpersonen*
 1. Uit het onderzoek kwam naar voren dat UWV de juridische mogelijkheden van registratie van tussenpersonen in kaart zal brengen. Dit omvat aspecten als: identificatie (via bijvoorbeeld een portal) en registratie van tussenpersonen, controle van tussenpersonen (al dan niet in de vorm van een certificering) en de gevoerde administratie, signalering van frauduleuze tussenpersonen en eventuele inzet van sanctiemiddelen zoals het schorsen van uitkeringen bij gebleken dubieuze tussenpersonen, dan wel aansprakelijkstelling.
 2. In het onderzoek was aangegeven dat UWV zal nagaan of door de inzet van het instrument data-analyse en bestandsvergelijkingen risicovolle tussenpersonen en individuele uitkeringsaanvragers kunnen worden geïdentificeerd. Mogelijk dat dit instrument kan worden doorontwikkeld tot een risicoprofiel dat aan de kop van het WW aanvraagproces kan worden ingezet om op basis daarvan onderhavige problematiek te signaleren en mogelijk hier vroegtijdig op te kunnen interveniëren.

17. Onderzoek arbeidsmigranten (2017)

In oktober 2017 is fraudeonderzoek gedaan naar 13 klanten met een Poolse nationaliteit die mogelijk zonder toestemming van UWV in het buitenland verbleven. Dit onderzoek is gedaan naar aanleiding van interne meldingen. Opgevallen was dat een aantal klanten die hetzelfde administratiekantoor gebruikten, op verschillende wijze handtekeningen zetten, veelvuldig eenzelfde postadres gebruiken en niet ingeschreven staan op een GBA-adres. Hierdoor ontstond het vermoeden dat het administratiekantoor handtekeningen vervalste. Het onderzoek heeft zich

specifiek gericht op WW-uitkeringsgerechtigden die gebruik maakten van eenzelfde tussenpersoon. Bij 2 van de 13 klanten is een overtreding vastgesteld.

Aanbevelingen

In dit onderzoek zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

- Een WW-uitkering alleen toekennen indien klant ingeschreven staat in de BRP (voorheen GBA);
- Indien de papieren WW-aanvraag wordt ingediend bij het Werkbedrijf deze door te nemen met een onafhankelijke (telefonische) tolk en niet meer door een zelf meegenomen persoon die voor de klant vertaalt;
- Mogelijk zou er een project opgestart kunnen worden: Indien er een aanvraag voor een exportuitkering komt eerst door Handhaving vast laten stellen of klant ook daadwerkelijk nog in Nederland verblijft.

2.3 Implementatie aanbevelingen

In genoemde onderzoeken is een veelheid van aanbevelingen opgenomen. In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat als de aanbeveling zich richtte op het doen van vervolgonderzoek, deze aanbeveling is opgevolgd. Dit geldt ook voor de aanbevelingen met betrekking tot het continueren van controles, veelal in combinatie met het doorvoeren van preventieve maatregelen om regelovertrekking te voorkomen.

Aanbevelingen uit verschillende onderzoeken zijn opgevolgd in de pilot export WW. Hierbij moet o.a. worden gedacht aan controle op verblijf in Nederland voor tenminste 4 weken en maatwerk dienstverlening voor de arbeidsmigrant door een persoonlijk gesprek en het inzetten van een tolk om taalbarrières te beslechten.

Tegelijkertijd moet worden geconstateerd dat er ook aanbevelingen niet zijn opgevolgd. Meestal betreft dit aanbevelingen om het uitvoeringsproces aan te scherpen. Een belangrijke factor daarbij was de voorrang die gegeven is aan de totale veranderagenda van UWV. Hierbij moet o.a. worden gedacht aan de implementatie van nieuwe wet- en regelgeving, met als meest omvangrijke wijziging de (versnelde) invoering van de wet Werk en Zekerheid. Daarnaast gaat het om verdergaande digitalisering van onze dienstverlening en automatisering van de werkprocessen, ingezet door de taakstellingen van opeenvolgende kabinetten. Eveneens is prioriteit gegeven aan het benodigde continue ICT-onderhoud en het werken aan de stabiliteit van het ICT-landschap ⁶.

3 Maatregelen UWV

UWV zal op korte termijn een aantal maatregelen treffen om fraude met behulp van tussenpersonen tegen te gaan. Deze maatregelen zullen geëvalueerd worden op hun effectiviteit en waar nodig worden aangepast. We zullen met de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid het gesprek blijven voeren over de effectiviteit van de maatregelen en op basis van de resultaten beziën welke maatregelen structureel in onze dienstverlening kunnen worden ingevoerd.

Op de korte termijn zal UWV de volgende maatregelen treffen.

- a. Aanscherping papieren aanvraag;
- b. Registratie van tussenpersonen;
- c. Maandelijkse adressenvergelijking;
- d. Thema-onderzoek met andere uitvoerders;
- e. Samenwerking bonafide tussenpersonen;
- f. Solide systeem van adresregistratie;
- g. Audit fraudesignalen.

ad a. Aanscherping papieren aanvraag

⁶ Zie hiervoor de opeenvolgende UWV Informatie Plannen (UIP).

Personen die een WW-uitkering willen aanvragen, maar geen Digid hebben, niet digivaardig zijn of de Nederlandse taal onvoldoende machtig zijn, kunnen een aanvraag via een papieren aanvraagformulier doen. Zij moeten dit formulier aanvragen op een UWV-vestiging. Een deel van de fraude met tussenpersonen gaat via deze zogenaamde papieren aanvraag. Omdat de authenticatie via Digid ontbreekt, is het eenvoudiger om het invullen van de aanvraag door een ander te laten doen.

Het aanvraagproces rondom de papieren aanvraag wordt aangescherpt met als doel om fraude eerder te detecteren dan wel het minder makkelijk te maken om te frauderen.

In de eerste plaats wordt er sluitend op toegezien dat de persoon die het formulier aanvraagt, zich legitimeert; dit zal – uiteraard conform de wettelijke voorschriften – worden geregistreerd. Als uitgangspunt wordt het BRP-adres geregistreerd.

Ten tweede zal in het geval het woonadres *niet* het verblijfadres is, het verblijfadres in Nederland worden geregistreerd. Desgewenst kan iemand tenslotte ook het correspondentieadres vastleggen.

Ten derde zullen als iemand wordt vergezeld door een tussenpersoon, ook de NAW-gegevens en nummer van het identiteitsbewijs van deze tussenpersoon worden geregistreerd (zie ook ad b).

Indien de tussenpersoon dit weigert, zal de persoon als tussenpersoon worden geweigerd en weggestuurd. Personen die een papieren aanvraag indienen, worden net als niet-digivaardigen per definitie opgeroepen voor een eerste werkoriëntatiegesprek. Er zal gemonitord worden of de WW-gerechtigden met een papieren aanvraag een uitnodiging krijgen voor een werkoriëntatiegesprek binnen 4 weken nadat het recht op uitkering is vastgesteld en of de WW-gerechtigde verschijnt op de afspraak. Indien een persoon zonder geldige reden niet komt opdagen, zullen maatregelen worden genomen. Dit bezoek vormt een extra controle op verblijf in Nederland.

ad b. Registratie van tussenpersonen

Indien een uitkeringsgerechtigde zich laat vertegenwoordigen of vergezellen door een tussenpersoon zal UWV een registratie aanleggen van deze tussenpersonen. Begonnen wordt met de registratie van de tussenpersonen die op kantoor komen in verband met de papieren aanvraag. Iemand die een WW-uitkering wil aanvragen door middel van een papieren formulier moet zich fysiek melden bij een UWV-kantoor. Indien deze persoon zich laat vergezellen door een tussenpersoon zal UWV, naast de gegevens van de aanvrager, ook de gegevens van deze tussenpersonen vastleggen. Daarbij gaat het om NAW-gegevens, inclusief paspoort- of ID-nummer. Periodiek zal UWV de registratie van deze gegevens van tussenpersonen vergelijken en indien daartoe aanleiding bestaat, onderzoek doen. Met deze registratie is tevens beoogd om de bonafide tussenpersonen te kunnen onderscheiden van de malafide tussenpersonen.

Ad c. Adressenvergelijkingen

Eén van de indicaties van mogelijk misbruik van uitkeringen is de hoeveelheid uitkeringen op één (post)adres. Daarom gaat UWV periodiek op basis van zijn eigen systemen een aantal bestandsvergelijkingen doen. De uitkomsten van deze vergelijkingen zullen op haalbaarheid en effectiviteit worden getoetst; de omvang van de verschillen van de vergelijkingen bepaalt of in hoeverre het mogelijk is de uitkomsten allemaal te onderzoeken dan wel dat er steekproefsgewijs controle zal plaatsvinden.

UWV zal de volgende vergelijkingen uitvoeren.

In de eerste plaats zal UWV maandelijks lijsten opstellen van adressen waarop drie of meer uitkeringen zijn geregistreerd. Dit kunnen verblijf- of correspondentieadressen zijn. In het geval het verblijfadressen zijn, zal worden nagegaan of dit ook de feitelijke verblijfplaatsen zijn. In het geval het gaat om correspondentieadressen kan worden nagegaan bij wie dat adres behoort en vervolgens waar de WW-gerechtigden die bij dat correspondentieadres horen, verblijven.

Inmiddels is al een eerste lijst opgesteld van ruim 30 adressen waarop veel uitkeringen staan geregistreerd. Deze adressen worden op dit moment nader onderzocht op mogelijke uitkeringsfraude. Hierbij wordt ook gekeken naar het gebruik van tussenpersonen.

In de tweede plaats kan van een uitkeringsgerechtigde alleen een adres in het buitenland bekend zijn. Voorwaarde voor het recht op een uitkering is echter dat de gerechtigde in Nederland verblijft.

Deze vergelijking van WW-gerechtigden en buitenlandse BRP-adressen is dus een tweede invalshoek om nader onderzoek te doen. Afhankelijk van de omvang van de uitkomst van deze vergelijking zal ook hier op basis van een steekproef nader onderzoek worden gedaan.

In de derde plaats zal een lijst worden opgesteld van correspondentieadressen waarbij geen BRP-adres bekend is. In dit geval is dus onbekend waar de WW-gerechtigde woont. Voorwaarde voor het recht op een uitkering is echter dat de gerechtigde in Nederland verblijft. Ook op basis van deze lijst zal nader onderzoek worden verricht.

Doel is in alle gevallen om zicht te krijgen op mogelijke fraude. De bestandsvergelijkingen zullen in eerste instantie maandelijks plaatsvinden gedurende een periode van in eerste instantie zes maanden. Steeds zal een aantal van de adressen worden onderzocht. Afhankelijk van de uitkomsten en effectiviteit kan vervolgens worden bezien of en op welke manier de werkwijze kan worden ingebed in het reguliere uitvoeringsproces.

ad d. Thema-onderzoek met andere uitvoerders

Bij de aanpak van de problematiek met betrekking tot arbeidsmigranten en tussenpersonen wordt zeer gericht de samenwerking gezocht met andere organisaties. Op het gebied van malafide tussenpersonen wordt al samengewerkt met de inspectie SZW zoals bij de casus benoemd in thema IOWA (zie pagina 6) waarbij de twee tussenpersonen uiteindelijk strafrechtelijk zijn vervolgd en veroordeeld. Deze samenwerking wordt de komende tijd voortgezet. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar de mogelijkheden van het strafrecht, maar ook op welke wijze de handelwijze van tussenpersonen op andere manieren kan worden verstoord dan wel onmogelijk gemaakt.

Het UWV gaat tevens aansluiten bij het programma Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA). In dit programma wordt door gemeenten, uitvoeringsorganisaties en departementen samengewerkt aan het verhogen van de kwaliteit van de adresgegevens in de BRP en het bestrijden van adresgerelateerde fraude. Binnen het samenwerkingsverband leveren de uitvoeringsorganisaties bij twijfel over de juistheid van een adres signalen aan. Deze worden vervolgens centraal verzameld en gevalideerd en, daar waar nodig, gecompleteerd met ontbrekende informatie, zoals overige bewoners op dat adres. Daarna worden de adressen aangeboden aan de desbetreffende gemeenten om te onderzoeken.

Daarnaast wordt op dit moment een interventieteam ingesteld, passend in de structuur van de landelijke interventieteams. In een interventieteam werken verschillende overheidsorganisaties, zoals de Belastingdienst, politie, Inspectie SZW, gemeenten, SVB en UWV samen om vanuit verschillende invalshoeken bepaalde problematiek aan te pakken met betrekking tot onder andere de sociale zekerheid. Het in te stellen interventieteam richt zich op de aanpak van arbeidsmigranten en malafide tussenpersonen. Hierbij wordt tevens gekeken of er sprake is van adresfraude.

ad e. Samenwerking bonafide tussenpersonen

Er zijn heel legitieme redenen om een tussenpersoon in te schakelen. Een tussenpersoon is dus niet per definitie verdacht. UWV wil de samenwerking zoeken met bonafide tussenpersonen, door te beginnen met het uitnodigen van die tussenpersonen die samen willen werken. Dit voornemen vloeit voort uit het onderzoek dat UWV begin dit jaar heeft afgerond. Enkele tussenpersonen die MOE-landers bijstaan, waren al benaderd voor een gesprek. Dit eerste gesprek heeft 20 september jl. plaatsgevonden. Doel van het gesprek was om samen met de tussenpersonen te inventariseren wat precies de voorwaarden zijn voor een legitieme inschakeling van tussenpersonen. Uit het gesprek is een aantal eerste aanbevelingen tot verbetering van de uitvoeringspraktijk gekomen, die in lijn liggen met de hierboven beschreven maatregelen. Met deze samenwerking kunnen bonafide tussenpersonen zich zichtbaar onderscheiden van malafide tussenpersonen.

ad f. Solide systeem van adresregistratie

Binnen het UWV zal een solide systeem van adresregistratie worden gehanteerd. Uitgangspunt daarbij is dat de wet- en regelgeving hiertoe voldoende mogelijkheid biedt. Dat systeem moet er in ieder geval voor zorgen dat het UWV gedurende de duur van de uitkering zicht heeft op het

daadwerkelijke verblijfadres van uitkeringsgerechtigden. Uitgangspunt is de registratie van de uitkeringsgerechtigde in het BRP. Wanneer de uitkeringsgerechtigde op een ander adres verblijft dan waarop hij staat ingeschreven in het buitenland (dus bij een afwijkend woonland), registreert het UWV ook het verblijfadres. De uitkeringsgerechtigde dient de gemeente in kennis te stellen als hij op een ander adres woont, zodat controle daarop mogelijk is. Een correspondentieadres kan alleen worden opgegeven in aanvulling op het BRP-adres en eventueel het verblijfadres. Hierdoor worden de controlemogelijkheden door het UWV versterkt.

ad g. Audit fraudesignalen

De accountantsdienst van UWV zal een audit doen op de afhandeling van signalen over fraude. Daarbij zal het proces van ontvangst van signalen over fraude – zowel intern als externe – tot en met de selectie van de te onderzoeken signalen en de afhandeling van de geconstateerde fraudezaken worden onderzocht. Op basis van de audit zal worden bekeken of verbeteringen in dit proces nodig zijn.

4 *Samenvatting en conclusie*

Aan de hand van verkenningen, thema- en fraudeonderzoeken is het fenomeen fraude met behulp van tussenpersonen voor UWV gaandeweg steeds duidelijker en zichtbaarder geworden. De combinatie van de groei van arbeidsmigranten - die veelal niet de Nederlandse taal machtig zijn -, de laagdrempelige dienstverlening, de mogelijkheid om te kiezen op welk adres een uitkering wordt geregistreerd – waardoor opsporing arbeidsintensiever wordt – en het ontbreken van enigerlei vorm van registratie van tussenpersonen vormen factoren waardoor deze fraude zich heeft kunnen ontwikkelen. UWV heeft een scala van interventies gepleegd om deze fraude te bestrijden. Daarbij moet worden opgemerkt dat deze vorm van fraudebestrijding één van de fraudethema's was binnen de beschikbare capaciteit voor handhavingsactiviteiten.

We kunnen concluderen dat we als UWV steeds beter op de hoogte kwamen van de fraude door arbeidsmigranten met behulp van tussenpersonen, maar alerter hadden kunnen reageren bij de opvolging van allerlei aanbevelingen.

De in deze notitie opgenomen maatregelen van UWV zullen de bestrijding van fraude met behulp van tussenpersonen op korte termijn een nieuwe impuls geven. Daarnaast zullen we ook het gesprek met onze opdrachtgever, de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, voeren met betrekking tot de te nemen maatregelen op de lange termijn.

